

Warszawa, 24 marca 2021 r.

Podsekretarz Stanu

DPE-III.053.1.2021

Pan

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

w odpowiedzi na pismo z dnia 10 marca 2021 r. (IV.7024.22.2018.MK), zawierające wniosek o podjęcie prac legislacyjnych, mających na celu uregulowanie kontaktów członków rodziny z dorosłą osobą ubezwłasnowolnioną, z uwagi na problemy dotyczące możliwości realizacji przez osoby bliskie kontaktów z osobą pełnoletnią, całkowicie ubezwłasnowolnioną w sytuacji, gdy opiekun prawny utrudnia lub uniemożliwia takie kontakty, uprzejmie przedstawiam co następuje.

W pierwszej kolejności należy podkreślić, że dotychczasowe stanowisko Ministerstwa Sprawiedliwości wyrażone m.in. w odpowiedzi z dnia 12 czerwca 2018 r., w sprawie DL-I-053-2/17 i z dnia 21 listopada 2018 r., w sprawie DLPC-IV-053-1/1,8 w zakresie oceny aktualnego stanu prawnego we wskazanej powyżej problematyce zachowują swoją aktualności. Istniejące w polskim systemie prawnym regulacje pozwalają w ocenie Ministerstwa Sprawiedliwości na właściwe zabezpieczenie praw osób ubezwłasnowolnionych całkowicie, w tym do kontaktów z członkami rodziny z uwzględnieniem ich prawa do swobodnego podejmowania decyzji.

Nie ulega wątpliwości, że osobie ubezwłasnowolnionej przysługuje prawo do utrzymywania kontaktów z osobami najbliższymi, ale także z innymi osobami, np. z osobami, z którymi jest związana emocjonalnie, zwłaszcza gdy osoby te sprawowały nad nią faktyczną pieczę przez dłuższy czas. Uprawnienie to należy do sfery jej dóbr osobistych, które podlegają ochronie. W zakresie kontaktów osoby ubezwłasnowolnionej

z członkami rodziny i innymi osobami decydująca winna być wola osoby ubezwłasnowolnionej, jeżeli tylko stan jej zdrowia pozwala na jej ustalenie. Zawsze powinny być uwzględnione jej życzenia i uczucia, które może wyrażać również niewerbalnie.

Godzi się przypomnieć, że sąd opiekuńczy dysponuje odpowiednimi środkami w celu spowodowania, by opieka nad osobą ubezwłasnowolnioną całkowicie była sprawowana w sposób należyty, z uwzględnieniem zasad określonych w ratyfikowanej przez Polskę Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169). Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359), dalej: „k.r.o.”, i ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575 ze zm.), dalej: „k.p.c.”,

Sąd opiekuńczy sprawując nadzór nad sprawowaniem opieki może: udzielać opiekunowi wskazówek i poleceń (art. 165 § 1 k.r.o.), wydawać odpowiednie zarządzenia, jeżeli opiekun nie sprawuje należycie opieki, tzw. zarządzenia opiekuńcze (art. 168 k.r.o.), a także zwolnić opiekuna z powodu jego czynów lub zaniedbań, które naruszają dobro pozostającego pod opieką (art. 169 § 2 in fine k.r.o.). Jeżeli opiekun nie wykonuje zarządzeń sądu opiekuńczego, sąd może wymierzyć mu grzywnę w kwocie do 3 000 zł, która może być umorzona, gdy zarządzenie sądu zostanie wykonane przed uiszczeniem grzywny (art. 598 § 2 k.p.c. w zw. z art. 163 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). Opiekun prawny osoby ubezwłasnowolnionej, jeżeli chciałby w jakikolwiek sposób ograniczyć kontakty osoby ubezwłasnowolnionej z członkami jej rodziny czy innymi osobami, obowiązany jest wystąpić do sądu opiekuńczego o zezwolenie na ograniczenie tych kontaktów na podstawie art. 175 k.r.o. w zw. z art. 156 k.r.o., albowiem kontakty niewątpliwie stanowią ważną sprawę, która dotyczy osoby ubezwłasnowolnionego. Jeżeli zaś w ocenie sądu opiekuńczego, sprawującego nadzór nad opieką prawną, zachodzi konieczność uregulowania kontaktów osoby ubezwłasnowolnionej z członkami jej rodziny lub innymi osobami, a opiekun prawny nie składa do sądu stosownego wniosku, sąd opiekuńczy winien powiadomić prokuratora w celu ewentualnego złożenia przez prokuratora takiego wniosku.

Mając jednak na względzie zdarzające się w orzecznictwie sądów powszechnych (sądów opiekuńczych) rozbieżności w zakresie kwalifikowania wniosków o wydanie zarządzeń opiekuńczych w postępowaniu wykonawczym prowadzonym w związku z ustanowieniem opieki prawnej, Ministerstwo Sprawiedliwości uznało za zasadne podjęcie prac analityczno-koncepcyjnych nad wprowadzeniem do porządku prawnego przepisów

umożliwiających dochodzenie w postępowaniu cywilnym ustalenia kontaktów z osobą ubezwłasnowolnioną całkowicie.

Z poważaniem -

Marcin Romanowski

/podpisano elektronicznie/